

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษารูปแบบและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงานด้านการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิ ของหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับสวัสดิภาพเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งเป็นการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็ก เกี่ยวกับรูปแบบการป้องกันระดับปฐมภูมิที่เหมาะสมกับสังคมไทย กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ คือ เจ้าหน้าที่ระดับนโยบายด้านสาธารณสุขและสังคมสงเคราะห์ที่ทำงานในหน่วยงานเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร โดยระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ จนถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2543 จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 49 คน

โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม (questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบบสอบถามได้ผ่านการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็ก จำนวน 3 ท่าน และผู้วิจัยได้สัมภาษณ์คุณลักษณะของการป้องกันระดับปฐมภูมิที่เหมาะสม เพื่อนำไปแก้ไข ปรับปรุง หลังจากนั้น จึงนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่านพิจารณาและแก้ไข และผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ดังนี้

แบบสอบถามด้านนโยบาย แผนงาน การปฏิบัติงาน และการประเมินของหน่วยงาน มีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.93 โดยแบ่งออกเป็นหมวดต่างๆ ดังนี้

- หมวดนโยบาย มีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.95
- หมวดแผนงาน มีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.91
- หมวดการปฏิบัติงาน มีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.96
- หมวดการประเมิน มีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.99

แบบสอบถามเกี่ยวกับอุปสรรคและรูปแบบการป้องกันระดับปฐมภูมิที่เหมาะสมกับสังคมไทย มีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.93

เนื่องจากแบบสอบถามนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลความจริงของหน่วยงาน และเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่เป็นคำถามปลายเปิด จึงไม่มีการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 2 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อแสดงลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์เชิงอนุมาน

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและของหน่วยงาน

1.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

องค์กรรัฐบาลที่ทำงานเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร มีเจ้าหน้าที่ระดับนโยบายที่รับผิดชอบเรื่องงานป้องกันโดยตรง เป็นเพศหญิงร้อยละ 61.3 และเพศชายร้อยละ 38.7 มีอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.0 ส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าคิดเป็นร้อยละ 38.7 ทำงานในตำแหน่งหัวหน้าร้อยละ 48.4 โดยเป็นสาขาวิชาชีพนักสังคมสงเคราะห์มากที่สุดคือร้อยละ 38.7 และทำงานอยู่ในตำแหน่งปัจจุบันเป็นระยะเวลาเฉลี่ย 1-5 ปีร้อยละ 41.9 มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการคุ้มครองเด็กที่ถูกกระทำทารุณและถูกทอดทิ้ง 1-5 ปีร้อยละ 41.9 เจ้าหน้าที่ระดับนโยบายเหล่านี้เคยได้รับการฝึกงาน การอบรม การสัมมนา และการดูงานเกี่ยวกับการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กคิดเป็นร้อยละ 87.1

สำหรับองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร มีเจ้าหน้าที่ระดับนโยบายที่รับผิดชอบเรื่องงานป้องกันโดยตรง เป็นเพศหญิงร้อยละ 66.7 และเพศชายร้อยละ 33.3 มีอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 41-50 ปีคิดเป็นร้อยละ 33.3 ส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าร้อยละ 38.9 ทำงานอยู่ในตำแหน่งผู้อำนวยการและผู้จัดการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.8 เท่ากัน โดยส่วนมากเป็นสาขาวิชาชีพนักสังคมสงเคราะห์มากที่สุดคือร้อยละ 44.4 โดยร้อยละ 33.3 ของเจ้าหน้าที่ระดับนโยบายเหล่านี้ มีระยะเวลาที่ทำงานอยู่ในตำแหน่งปัจจุบันระหว่าง 6-10 ปี และมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการคุ้มครองเด็กที่ถูกกระทำทารุณและถูกทอดทิ้ง 6-10 ปี มีจำนวนเจ้าหน้าที่ระดับนโยบายเหล่านี้คิดเป็นร้อยละ 77.8 เคยได้รับการฝึกงาน การอบรม การสัมมนา และการดูงานเกี่ยวกับการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็ก

กล่าวโดยสรุป เจ้าหน้าที่ระดับนโยบายผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิงร้อยละ 63.3 และเป็นเพศชายร้อยละ 36.7 มีอายุเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถาม 48.31 ± 8.39 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าถึงร้อยละ 38.8 มีระยะเวลาที่ทำงานอยู่ในตำแหน่งปัจจุบัน 11.04 ± 7.62 ปี และมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการคุ้มครองเด็กที่ถูกกระทำทารุณและเด็กที่ถูกทอดทิ้งจนถึงปัจจุบันเฉลี่ย 11.47 ± 8.02 ปี และร้อยละ 83.7 เคยเข้าร่วมการฝึกงาน การอบรม การสัมมนา และการดูงานเกี่ยวกับการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็ก

1.2 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของหน่วยงาน พบว่า

หน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับสวัสดิภาพเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน ร้อยละ 63.3 และ 36.7 ตามลำดับ มีระยะเวลาในการก่อตั้งระหว่าง 21-30 ปี

ร้อยละ 38.7 ร้อยละ 12.1 ของหน่วยงานเหล่านี้ เป็นสมาชิกของสมาคม สภา สหพันธ์ หรือองค์กรระหว่างประเทศ มีลักษณะการกำหนดนโยบายโดยดำเนินนโยบายตามองค์กรแม่ ร้อยละ 34.3 และกำหนดนโยบายขึ้นเองจากประสบการณ์การทำงาน ร้อยละ 32.8 ระบบการปฏิบัติงานแบบให้ความช่วยเหลือเด็กโดยประสานงานกับหน่วยงานอื่น ร้อยละ 54.0 โดยเป็นองค์กรรัฐบาล ร้อยละ 61.0 และองค์กรเอกชน ร้อยละ 45.7 มีจำนวนบุคลากรทั้งหมดในหน่วยงานต่ำกว่า 20 คน ร้อยละ 49.0 โดยมีจำนวนบุคลากรที่รับผิดชอบงานป้องกันระดับปฐมภูมิต่ำกว่า 20 คน ร้อยละ 81.6 ซึ่งสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 35.3 ที่มาของงบประมาณการใช้จ่ายของหน่วยงานที่เป็นองค์กรรัฐบาลเป็นเงินสนับสนุนจากรัฐบาล ร้อยละ 48.1 ขณะที่องค์กรเอกชน มีที่มาของงบประมาณ จากเงินบริจาค ร้อยละ 33.3

ในส่วนขององค์กรรัฐบาล ได้รับแจ้งเหตุและช่วยเหลือเด็กโดยผู้ปกครองหรือญาตินำมา ร้อยละ 18.5 ส่วนองค์กรเอกชน ได้รับแจ้งเหตุและช่วยเหลือเด็กจากการที่องค์กรรัฐบาลหรือของเอกชนอื่นนำมา ร้อยละ 15.7 หน่วยงานส่วนใหญ่มีจำนวนเด็กที่ถูกกระทำทารุณและเด็กที่ถูกทอดทิ้งอยู่ในความดูแลในปี พ.ศ. 2541 ต่ำกว่า 30 คน ร้อยละ 71.4 โดยมีจำนวนเฉลี่ยของเด็กหญิง 96 คน ซึ่งมากกว่าเด็กชายที่มีจำนวนเฉลี่ย 61 คน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านนโยบาย แผนงาน การปฏิบัติงาน และการประเมินผลของหน่วยงาน ปัญหาและรูปแบบการป้องกันระดับปฐมภูมิที่เหมาะสม รวมทั้งรูปแบบของสื่อที่มีประสิทธิภาพ

2.1 ด้านนโยบาย

- 2.1.1 การกำหนดเป้าหมาย พบว่า โดยภาพรวม องค์กรรัฐบาลมีนโยบายการกำหนดเป้าหมายในการทำงานด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิมากกว่าองค์กรเอกชน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 72.8 และร้อยละ 66.7 ตามลำดับ โดยมีนโยบายในการกำหนดเป้าหมายต่างๆ ดังต่อไปนี้
- องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีนโยบายในการกำหนดเป้าหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของบิดามารดาในเรื่องพัฒนาการเด็ก คิดเป็นร้อยละ 90.3 และร้อยละ 83.3 ตามลำดับ
  - องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีนโยบายในการกำหนดเป้าหมายเพื่อเพิ่มการสื่อสารการเชื่อมโยงทางอารมณ์ และความผูกพันระหว่างบิดามารดาและบุตร คิดเป็นร้อยละ 90.3 และร้อยละ 72.2 ตามลำดับ
  - องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีนโยบายในการกำหนดเป้าหมายเพื่อเพิ่มทักษะในการจัดการกับความเครียดของบิดามารดาที่มีบุตรอยู่ในวัยทารกและเด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 74.2 และร้อยละ 55.6 ตามลำดับ

- องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีนโยบายในการกำหนดเป้าหมายเพื่อเพิ่มทักษะในการจัดการกับความเครียดของบิดามารดาที่มีบุตรที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 71.0 และร้อยละ 55.6 ตามลำดับ
  - องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีนโยบายในการกำหนดเป้าหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของบิดามารดาในการดูแลบ้านและการเลี้ยงดูบุตร คิดเป็นร้อยละ 74.2 และร้อยละ 72.2 ตามลำดับ
  - องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีนโยบายในการกำหนดเป้าหมายเพื่อเพิ่มการให้ความช่วยเหลือจากกลุ่มเพื่อนและลดการแยกตัวจากสังคมของครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 74.2 และร้อยละ 61.1 ตามลำดับ
  - องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีนโยบายในการกำหนดเป้าหมายเพื่อเพิ่มบริการทางสุขภาพและสังคมให้เข้าถึงได้ง่าย รวมทั้งบริการการบำบัดรักษาการติดสารเสพติดสำหรับสมาชิกทุกคนในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 48.8 และร้อยละ 44.4 ตามลำดับ
  - องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีนโยบายในการกำหนดเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้บิดามารดามีงานทำ มีที่อยู่อาศัย ตลอดจนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 58.1 และร้อยละ 77.8 ตามลำดับ
  - องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีนโยบายในการกำหนดเป้าหมายเพื่อลดผลกระทบระยะยาวของการเป็นบิดามารดาที่ไม่มีคุณภาพ คิดเป็นร้อยละ 74.2 และร้อยละ 77.8 ตามลำดับ
- 2.1.2 การจัดหาและการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม โดยองค์กรเอกชนมีการจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมต่องานด้านการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิมากกว่าองค์กรรัฐบาล โดยคิดเป็นร้อยละ 72.2 และร้อยละ 51.6 ตามลำดับ
- 2.1.3 การสร้างเครือข่ายและการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ หรือทีมสหสาขาวิชาชีพนอกหน่วยงาน ร้อยละ 90.3 ขององค์กรรัฐบาลมีการกำหนดนโยบายด้านการสร้างเครือข่ายและการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ขณะที่ร้อยละ 83.3 ขององค์กรเอกชนมีการกำหนดนโยบายดังกล่าว
- 2.1.4 การเผยแพร่ความรู้ โดยภาพรวม องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีนโยบายในการเผยแพร่ความรู้ คิดเป็นร้อยละ 54.8 และร้อยละ 61.1 ตามลำดับ โดยร้อยละ 67.7 ขององค์กรรัฐบาลมีนโยบายด้านการจัดทำเอกสารต่างๆ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ หนังสือคู่มือ เป็นต้น มากกว่าองค์กรเอกชนซึ่งจัดทำเอกสารต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 61.1 ส่วนการประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อมวลชนต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น และการจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป องค์กรเอกชนมีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อมวลชนต่างๆ

และมีการจัดอบรมแก่ประชาชนทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 66.7 และร้อยละ 55.6 ตามลำดับ ขณะที่องค์กรรัฐบาลมีการเผยแพร่ความรู้โดยวิธีการดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 61.3 และร้อยละ 35.5 ตามลำดับ

2.2 ด้านแผนงาน

- 2.2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์การทำงาน พบว่า ทั้งองค์กรรัฐบาลและเอกชนมีการกำหนดวัตถุประสงค์การทำงานที่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 83.9 และร้อยละ 88.9 ตามลำดับ
- 2.2.2 การวางแผนงานโดยแบ่งตามระยะเวลา พื้นที่ปฏิบัติงาน และกลุ่มประชากร พบว่า องค์กรรัฐบาลมีการวางแผนงานโดยแบ่งตามพื้นที่ปฏิบัติงานเพียงร้อยละ 29.0 ขณะที่มีการวางแผนงานโดยแบ่งตามเวลา และกลุ่มประชากร คิดเป็นร้อยละ 71.0 และร้อยละ 77.4 ตามลำดับ ส่วนองค์กรเอกชนมีการวางแผนงานโดยแบ่งตามระยะเวลา พื้นที่ปฏิบัติงาน และกลุ่มประชากร คิดเป็นร้อยละ 69.1 ร้อยละ 55.6 และร้อยละ 72.2 ตามลำดับ
- 2.2.3 การวางแผนงานเกี่ยวกับบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงาน องค์กรเอกชนมีการวางแผนงานด้านจำนวนบุคลากร ด้านการจัดสวัสดิการ และด้านการพัฒนาความรู้ เจตคติ และทักษะในการทำงานด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิของเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 61.1 ร้อยละ 83.3 และร้อยละ 88.9 ตามลำดับ ในขณะที่องค์กรรัฐบาลมีการวางแผนด้านต่างๆ เหล่านี้ คิดเป็นร้อยละ 35.5 ร้อยละ 25.8 และร้อยละ 61.3 ตามลำดับ
- 2.2.4 การวางแผนงานด้านงบประมาณที่ใช้ในการทำงานด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิ องค์กรเอกชนมีการวางแผนงานด้านงบประมาณคิดเป็นร้อยละ 83.3 ส่วนองค์กรรัฐบาลมีการวางแผนงานด้านงบประมาณคิดเป็นเพียงร้อยละ 32.3
- 2.2.5 การวางแผนงานด้านการสร้างเครือข่ายและการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ในการทำงานด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิ องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการวางแผนงานด้านการสร้างเครือข่ายและการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 80.6 และร้อยละ 88.9 ตามลำดับ
- 2.2.6 การวางแผนงานด้านการจัดตั้งทีมสหสาขาวิชาชีพในหน่วยงาน เพื่อทำงานด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิ พบว่า ทั้งองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการวางแผนงานด้านการมีนักสังคมสงเคราะห์อยู่ในหน่วยงานมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 64.5 และร้อยละ 72.2 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม องค์กรรัฐบาลมีการวางแผนงานด้านการมีนักกฎหมายอยู่ในหน่วยงานต่ำที่สุด โดยมีเพียงร้อยละ 16.1 ในขณะที่องค์กรเอกชนมีการวางแผนงานด้านการมีพยาบาลอยู่ในหน่วยงานต่ำที่สุด โดยมีเพียงร้อยละ 16.7

- 2.2.7 การวางแผนงานด้านการเผยแพร่ความรู้ เรื่องการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิ พบว่า องค์กรเอกชนมีการวางแผนด้านการเผยแพร่ความรู้คิดเป็นร้อยละ 83.3 ขณะที่องค์กรรัฐบาลมีการวางแผนด้านนี้ ร้อยละ 51.6
- 2.2.8 การวางแผนงานด้านขั้นตอนการปฏิบัติงานในการป้องกันระดับปฐมภูมิ พบว่า โดยภาพรวม องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการวางแผนงานด้านขั้นตอนการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 44.5 และร้อยละ 67.8 ตามลำดับ โดยมีการวางแผนงานในแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้ องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการวางแผนงานด้านการวิเคราะห์ความรุนแรงของปัญหา ร้อยละ 54.8 และร้อยละ 77.8 ตามลำดับ องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการวางแผนงานด้านการค้นหากลุ่มเสี่ยงที่อาจกระทำหรือถูกกระทำทารุณและถูกทอดทิ้ง ร้อยละ 48.4 และร้อยละ 55.6 ตามลำดับ องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการวางแผนงานด้านการพิจารณาหาวิธีการลดอุบัติเหตุหรือความชุกของปัญหาการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็ก ร้อยละ 41.9 และร้อยละ 77.8 ตามลำดับ องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการวางแผนงานด้านการประเมินประสิทธิภาพของการแทรกแซงรูปแบบต่างๆ ในกลุ่มประชากรเป้าหมายและสถานที่ที่แตกต่างกัน ร้อยละ 35.5 และร้อยละ 50.0 ตามลำดับ และองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการวางแผนงานด้านการใช้กลวิธีในการป้องกันระดับปฐมภูมิที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับทั่วไป ร้อยละ 41.9 และร้อยละ 77.8 ตามลำดับ
- 2.3 ด้านการปฏิบัติงาน
- 2.3.1 การจัดกิจกรรมการป้องกันระดับปฐมภูมิที่กระทำในระดับสังคม เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว พบว่า องค์กรเอกชนมีการจัดกิจกรรมการป้องกันระดับปฐมภูมิที่กระทำในระดับสังคม มากกว่าองค์กรรัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 62.2 และร้อยละ 52.5 ตามลำดับ โดยมีการจัดกิจกรรมในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้
- 2.3.1.1 การจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้และวิธีการป้องกันระดับปฐมภูมิ โดยภาพรวมพบว่า องค์กรเอกชนมีการจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปมากกว่าองค์กรรัฐบาล โดยคิดเป็นร้อยละ 61.1 และร้อยละ 51.6 ตามลำดับ โดยองค์กรเอกชนมีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการทารุณกรรมเด็ก การทอดทิ้งเด็ก และเอกสารที่ส่งเสริมให้เกิดการป้องกันระดับปฐมภูมิ ร้อยละ 44.4 ร้อยละ 38.9 และร้อยละ 44.4 ตามลำดับ ในขณะที่องค์กรรัฐบาลมีการจัดทำเอกสารดังกล่าวร้อยละ 32.3 ร้อยละ 22.6 และร้อยละ 41.9 ตามลำดับ
- 2.3.1.2 การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสารทางสื่อต่างๆ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว องค์กรเอกชนมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสารผ่านทางสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ

- โทรทัศน์ มากกว่าองค์กรรัฐบาล โดยคิดเป็นร้อยละ 77.8 และร้อยละ 58.1 ตามลำดับ
- 2.3.1.3 การส่งเสริมให้มีบริการการดูแลเด็กอย่างเพียงพอ องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการส่งเสริมให้มีบริการการดูแลเด็กอย่างเพียงพอ ร้อยละ 51.6 และร้อยละ 77.8 ตามลำดับ
- 2.3.1.4 การจัดให้มีบริการทางสุขภาพที่เข้าถึงได้ง่ายและมีจำนวนเพียงพอ องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการจัดให้มีบริการทางสุขภาพที่เข้าถึงได้ง่ายและมีจำนวนเพียงพอ ร้อยละ 41.9 และร้อยละ 50.0 ตามลำดับ
- 2.3.1.5 การป้องกันการตั้งครรภ์โดยไม่พึงปรารถนา องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการป้องกันการตั้งครรภ์โดยไม่พึงปรารถนา ร้อยละ 45.2 และร้อยละ 50.0 ตามลำดับ
- 2.3.1.6 การส่งเสริมให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าเด็ก ทั้งองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการส่งเสริมให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าเด็กในระดับที่สูงถึงร้อยละ 87.1 และร้อยละ 94.4 ตามลำดับ
- 2.3.1.7 การรณรงค์ให้มีการเลี้ยงดูบุตรอย่างถูกวิธี องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการรณรงค์ให้มีการเลี้ยงดูบุตรอย่างถูกวิธี ร้อยละ 80.6 และร้อยละ 88.9 ตามลำดับ
- 2.3.1.8 การปรับปรุงวิธีการรักษาปัญหาทางจิตใจ รวมทั้งปัญหาที่เกิดจากการติดยาเสพติดและสุรา ร้อยละ 45.2 ขององค์กรรัฐบาล และร้อยละ 44.4 ขององค์กรเอกชนมีการปรับปรุงวิธีการรักษาปัญหาทางจิตใจ รวมทั้งปัญหาที่เกิดจากการติดยาเสพติดและสุรา
- 2.3.1.9 การขยายและปรับปรุงการประสานงานของบริการทางสังคมต่างๆ องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการขยายและปรับปรุงการประสานงานของบริการทางสังคมต่างๆ ร้อยละ 67.7 และร้อยละ 55.6 ตามลำดับ
- 2.3.1.10 การส่งเสริมให้ครอบครัวมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจเพียงพอที่จะช่วยเหลือตนเองได้ องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการส่งเสริมให้ครอบครัวมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจเพียงพอที่จะช่วยเหลือตนเองได้ คิดเป็นร้อยละ 51.6 และร้อยละ 77.8 ตามลำดับ
- 2.3.1.11 การผลักดันให้มีกฎหมายคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการผลักดันให้มีกฎหมายคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก คิดเป็นร้อยละ 61.3 และร้อยละ 77.8 ตามลำดับ
- 2.3.1.12 การให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่ประชาชนทั่วไป เกี่ยวกับสิทธิของเด็กและบทลงโทษผู้กระทำความรุนแรงและทอดทิ้งเด็ก องค์กรรัฐบาลมีการให้ความรู้ด้านกฎหมายดังกล่าว

- อยู่ในระดับที่ต่ำเพียงร้อยละ 25.8 ในขณะที่องค์กรเอกชนมีการให้ความรู้ด้านกฎหมายร้อยละ 55.6
- 2.3.1.13 การให้ความรู้แก่ประชาชนในการช่วยเหลือเด็กอื่นในชุมชน องค์กรเอกชนมีการให้ความรู้แก่ประชาชนในการช่วยเหลือเด็กอื่นในชุมชนในระดับที่สูงกว่าองค์กรรัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 77.8 และร้อยละ 45.2 ตามลำดับ
- 2.3.1.14 การสร้างสวนสาธารณะหรือสถานที่ที่เป็นที่ผ่อนคลายความเครียด และเป็นศูนย์รวมในการทำกิจกรรมของครอบครัว เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว องค์กรรัฐบาลมีการจัดกิจกรรมการป้องกันระดับปฐมภูมิด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 6.5 ในขณะที่องค์กรเอกชนมีการจัดกิจกรรมด้านนี้ ร้อยละ 44.4
- 2.3.1.15 การจัดบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับทักษะในการแก้ปัญหา องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการจัดบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับทักษะในการแก้ปัญหา ร้อยละ 67.7 และร้อยละ 77.8 ตามลำดับ
- 2.3.2 การจัดกิจกรรมการป้องกันระดับปฐมภูมิที่กระทำในระดับครอบครัว เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว พบว่า องค์กรเอกชนมีการจัดกิจกรรมการป้องกันระดับปฐมภูมิที่กระทำในระดับครอบครัว มากกว่าองค์กรรัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 61.1 และร้อยละ 45.9 ตามลำดับ โดยมีการจัดกิจกรรมในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้
- 2.3.2.1 การจัดโครงการฝึกทักษะให้แก่เด็กในการป้องกันตนเอง องค์กรรัฐบาลมีการจัดโครงการฝึกทักษะให้แก่เด็กในการป้องกันตนเอง ร้อยละ 19.4 ในขณะที่องค์กรเอกชนมีการจัดโครงการฝึกทักษะนี้ ร้อยละ 55.6
- 2.3.2.2 การช่วยเหลือให้บิดามารดาได้รับปัจจัยที่จำเป็นต่างๆ อย่างเพียงพอ องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการช่วยเหลือให้บิดามารดาได้รับปัจจัยที่จำเป็นต่างๆ อย่างเพียงพอ ร้อยละ 41.9 และร้อยละ 66.7 ตามลำดับ
- 2.3.2.3 การจัดอบรมให้ความรู้แก่บิดามารดาและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับพัฒนาการ ความปลอดภัย การฝึกระเบียบวินัย และพฤติกรรมของเด็ก องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่บิดามารดาและผู้ดูแลเด็กในเรื่องดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 74.2 และร้อยละ 83.3 ตามลำดับ
- 2.3.2.4 การจัดสถานที่ที่เป็นศูนย์รวมระหว่างบิดามารดาและบุตร เพื่อให้มีโอกาสได้อยู่ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ช่วยเหลือและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการจัดสถานที่ที่เป็นศูนย์รวมระหว่างบิดามารดาและบุตร คิดเป็นร้อยละ 12.9 และร้อยละ 72.2 ตามลำดับ
- 2.3.2.5 การเพิ่มเครือข่ายการประสานงานและการผสมผสานของบริการที่จำเป็นสำหรับครอบครัว องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการเพิ่มเครือข่ายการประสานงานและ

- การผสมผสานของบริการที่จำเป็นสำหรับครอบครัว ร้อยละ 58.1 และร้อยละ 77.8 ตามลำดับ
- 2.3.2.6 การจัดโครงการการเยี่ยมบ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรเอกชนจัดโครงการการเยี่ยมบ้าน ร้อยละ 51.6 และร้อยละ 83.3 ตามลำดับ
- 2.3.2.7 การจัดบริการฉุกเฉินเพื่อให้ความช่วยเหลือบิดามารดาตลอด 24 ชั่วโมง องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรเอกชนมีการจัดบริการฉุกเฉินเพื่อให้ความช่วยเหลือบิดามารดาตลอด 24 ชั่วโมง ร้อยละ 12.9 และร้อยละ 27.8 ตามลำดับ
- 2.3.2.8 การให้ความช่วยเหลือครอบครัวที่มีปัญหาการติดสารเสพติดและปัญหาการทำร้ายร่างกายและจิตใจผู้สมรส องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรเอกชนมีการจัดกิจกรรมดังกล่าว ร้อยละ 45.2 และร้อยละ 33.3 ตามลำดับ
- 2.3.2.9 การดูแลเด็กที่มีความเสี่ยงต่อการถูกระงับการดูแลแทนครอบครัวชั่วคราว องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรเอกชนมีการให้การดูแลเด็กที่มีความเสี่ยงต่อการถูกระงับการดูแลแทนครอบครัวชั่วคราว ร้อยละ 38.7 และร้อยละ 61.1 ตามลำดับ
- 2.3.2.10 การสร้างความเข้มแข็งในด้านการติดต่อเชื่อมโยง และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างสถาบันครอบครัวและชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรเอกชนมีการจัดกิจกรรมดังกล่าว ร้อยละ 45.2 และร้อยละ 33.3 ตามลำดับ
- 2.3.2.11 การสร้างเครือข่ายระบบการให้ความช่วยเหลือต่างๆ ระหว่างครอบครัวและชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรเอกชนมีการสร้างเครือข่ายระบบการให้ความช่วยเหลือต่างๆ ระหว่างครอบครัวและชุมชน ร้อยละ 41.9 และร้อยละ 50.0 ตามลำดับ
- 2.3.2.12 การปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นบิดามารดาที่มีคุณภาพ องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรเอกชนมีการจัดกิจกรรมดังกล่าว ร้อยละ 61.3 และร้อยละ 88.9 ตามลำดับ
- 2.3.3 การสร้างเครือข่ายและประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ หรือทีมสหสาขาวิชาชีพนอกหน่วยงาน องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรเอกชนมีการสร้างเครือข่ายและประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ หรือทีมสหสาขาวิชาชีพนอกหน่วยงาน ร้อยละ 77.4 และร้อยละ 83.3 ตามลำดับ
- 2.3.4 การพัฒนาบุคลากรโดยส่งเข้าร่วมการฝึกงาน การสัมมนา การดูงาน ที่เกี่ยวกับการป้องกันระดับปฐมภูมิ องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรเอกชนมีการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการป้องกันระดับปฐมภูมิ ร้อยละ 87.1 และร้อยละ 88.9 ตามลำดับ

2.4 ด้านการประเมิน

- 2.4.1 การประเมินบุคลากร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว พบว่า องค์กรเอกชนมีร้อยละของการประเมินบุคลากรสูงกว่าองค์กรรัฐบาล คือ ร้อยละ 64.8 และร้อยละ 64.8 ตามลำดับ โดยองค์กรเอกชนมีการประเมินบุคลากรด้านความรู้ เจตคติ และทักษะในการทำงาน ด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิ คิดเป็นร้อยละ 66.7 ร้อยละ 66.7 และร้อยละ 61.1 ตามลำดับ ในขณะที่องค์กรรัฐบาลมีการประเมินบุคลากรทั้งสามด้านดังกล่าวเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 22.6
- 2.4.2 การประเมินผลงานและการปฏิบัติงานขององค์กร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว องค์กรเอกชนมีการประเมินผลงานและการปฏิบัติงานขององค์กร คิดเป็นร้อยละที่สูงกว่าองค์กรรัฐบาล คือ ร้อยละ 75.0 และร้อยละ 37.1 ตามลำดับ โดยองค์กรเอกชนมีการประเมินผลงานและการปฏิบัติงานขององค์กรโดยบุคลากรภายในองค์กร คิดเป็นร้อยละ 94.4 และโดยบุคลากรภายนอกองค์กร คิดเป็นร้อยละ 55.6 ส่วนองค์กรรัฐบาลมีการประเมินผลงานและการปฏิบัติงานขององค์กรโดยบุคลากรภายในองค์กร คิดเป็นร้อยละ 58.1 และโดยบุคลากรภายนอกองค์กร คิดเป็นร้อยละ 16.1
- 2.4.3 การประเมินผลกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่หน่วยงานจัดขึ้น เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว องค์กรเอกชนมีการประเมินผลกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่หน่วยงานจัดขึ้น คิดเป็นร้อยละที่สูงกว่าองค์กรรัฐบาล คือ ร้อยละ 69.4 และร้อยละ 44.5 ตามลำดับ โดยทั้งองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนส่วนใหญ่มีวิธีการประเมินเหมือนกันดังต่อไปนี้คือ โดยการจัดประชุมบุคลากรภายในองค์กร โดยการพิจารณาจากรายงานของบุคลากรภายในองค์กร และโดยพิจารณาจากความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยองค์กรรัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 67.7 ร้อยละ 58.1 และร้อยละ 58.1 ตามลำดับ ส่วนองค์กรเอกชนคิดเป็นร้อยละ 94.4 ร้อยละ 88.9 และร้อยละ 88.9 ตามลำดับ

2.5 ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิ

ปัญหาด้านบุคลากรเป็นปัญหาที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 ที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานด้านการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิ ส่วนปัญหาที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 2 และลำดับที่ 3 คือ ปัญหาด้านโครงสร้างของสังคม และปัญหาด้านงบประมาณ ตามลำดับ

2.6 รูปแบบการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิที่เหมาะสมกับสังคมไทย

รูปแบบของการป้องกันระดับปฐมภูมิที่มีประสิทธิภาพและสมควรนำมาใช้ในสังคมไทย ลำดับที่ 1 คือ การจัดอบรมให้ความรู้แก่บิดามารดาและผู้ดูแลเด็ก และรูปแบบที่เหมาะสมเป็นลำดับที่ 2 และลำดับที่ 3 คือ การส่งเสริมให้ครอบครัวมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจเพียงพอที่จะช่วยเหลือตนเอง

ได้ และการจัดทำและเผยแพร่สื่อ รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชน ตามลำดับ

สำหรับรูปแบบการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิ ที่มีความเหมาะสมกับสังคมไทยน้อยที่สุด คือ การจัดบริการฉุกเฉินและให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่บิดามารดาตลอด 24 ชั่วโมง

2.7 รูปแบบของสื่อที่มีประสิทธิภาพในการโน้มน้าวคนในสังคมไทยให้ตระหนักถึงการป้องกันระดับปฐมภูมิ

องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน ให้ความสำคัญเห็นว่าสื่อทางโทรทัศน์ เป็นรูปแบบของสื่อที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 ที่สามารถโน้มน้าวให้คนในสังคมไทยตระหนักถึงการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิ ส่วนรูปแบบของสื่อที่มีความสำคัญลำดับที่ 2 และลำดับที่ 3 คือ สื่อทางวิทยุ และแผ่นโฆษณาที่ติดรถประจำทาง ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของนโยบาย แผนงาน การปฏิบัติงาน และการประเมินของหน่วยงาน ปัญหาและรูปแบบการป้องกันระดับปฐมภูมิที่เหมาะสม รวมทั้งรูปแบบของสื่อที่มีประสิทธิภาพ ระหว่างองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน

3.1 ด้านนโยบาย

ค่าเฉลี่ยหมวดนโยบายในการกำหนดเป้าหมาย ในการจัดหาและการใช้ทรัพยากร ในการสร้างเครือข่ายและประสานงานกับหน่วยงานอื่น ในการเผยแพร่ความรู้ และภาพรวมหมวดนโยบายระหว่างองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

3.2 ด้านแผนงาน

3.2.1 ค่าเฉลี่ยของหมวดแผนงานด้านการจัดสวัสดิการของบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงาน ด้านงบประมาณ และด้านขั้นตอนการปฏิบัติงานในขั้นของการพิจารณาหาวิธีลดอุบัติเหตุหรือความชุกของปัญหา ระหว่างองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2.2 ค่าเฉลี่ยของหมวดแผนงานด้านการพัฒนาความรู้ เจตคติ และทักษะของบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานในการทำงานด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิ ด้านการมีบุคลากรที่เป็นนักสังคมสงเคราะห์ในหน่วยงานเพียงพอกับความต้องการ ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิ และด้านขั้นตอนการปฏิบัติงานในขั้นของการใช้กลวิธีใน

การป้องกันระดับปฐมภูมิที่มีประสิทธิภาพ ระหว่างองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ด้านการปฏิบัติงาน

3.3.1 ค่าเฉลี่ยของหมวดการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมการป้องกันระดับปฐมภูมิที่กระทำในระดับสังคม คือ การสร้างสวนสาธารณะเพื่อเป็นสถานที่ผ่อนคลายความเครียดและเป็นศูนย์รวมในการทำกิจกรรมของครอบครัว และด้านกิจกรรมการป้องกันระดับปฐมภูมิที่กระทำในระดับครอบครัว ได้แก่ การจัดโครงการฝึกทักษะให้แก่เด็กในการป้องกันตนเอง และการจัดสถานที่ที่เป็นศูนย์รวมระหว่างบิดามารดาและบุตรเพื่อให้ได้อยู่ร่วมกัน ระหว่างองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3.2 ค่าเฉลี่ยของหมวดการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมการป้องกันระดับปฐมภูมิที่กระทำในระดับสังคม ได้แก่ การจัดโครงการการเยี่ยมบ้าน การให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่ประชาชนทั่วไป การให้ความรู้แก่ประชาชนในการช่วยเหลือเด็กอื่นในชุมชน และด้านกิจกรรมการป้องกันระดับปฐมภูมิที่กระทำในระดับครอบครัว คือ การปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นบิดามารดาที่มีคุณภาพ ระหว่างองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 ด้านการประเมิน

3.4.1 ค่าเฉลี่ยของหมวดการประเมินด้านการประเมินความรู้ เจตคติและทักษะของบุคลากรเกี่ยวกับการป้องกันระดับปฐมภูมิ และด้านการประเมินผลงานและการปฏิบัติงานขององค์กร โดยบุคลากรภายในและภายนอกองค์กร ระหว่างองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.4.2 ค่าเฉลี่ยของหมวดการประเมินด้านการประเมินผลกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่หน่วยงานจัดขึ้น โดยการพิจารณาจากรายงานของบุคลากรภายในองค์กร โดยการจัดประชุมบุคลากรภายในองค์กร โดยการพิจารณาจากความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และโดยการเชิญหน่วยงานภายนอกเข้ามาตรวจสอบการดำเนินการ ระหว่างองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5 ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิ

ค่าเฉลี่ยของปัญหาด้านการบริหารงาน ปัญหาด้านโครงสร้างของสังคม และปัญหาด้านกรรมการและผู้บริหาร ระหว่างองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

3.6 รูปแบบการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิที่เหมาะสมกับสังคมไทย
 ค่าเฉลี่ยของรูปแบบการป้องกันระดับปฐมภูมิ ในเรื่องการจัดอบรมให้ความรู้แก่บิดามารดา
 และผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
 ระดับ .05

3.7 รูปแบบของสื่อที่มีประสิทธิภาพในการโน้มน้าวคนในสังคมไทยให้ตระหนักถึงการป้องกัน
 ระดับปฐมภูมิ

ค่าเฉลี่ยของความสำคัญของรูปแบบของสื่อ ระหว่างองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน มีความ
 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐม-
 ภูมิของหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร โดยแยกการวิเคราะห์
 ออกเป็นองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน จากการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก 4 ประการ คือ ด้าน
 นโยบาย ด้านแผนงาน ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการประเมินของหน่วยงาน พบประเด็นที่น่าสนใจ
 สามารถนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

ด้านนโยบาย

โดยภาพรวม องค์กรรัฐบาลมีนโยบายในการกำหนดเป้าหมายในการทำงานด้านการป้องกัน
 ระดับปฐมภูมิตัดเป็นร้อยละที่สูงกว่าองค์กรเอกชน โดยทั้งองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีนโยบาย
 ในการกำหนดเป้าหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของบิดามารดาในเรื่องพัฒนาการเด็กและทักษะการเป็น
 บิดามารดาสูงสุด ตามแนวทางการประเมินประสิทธิผลขององค์กรของ Richard M. Steers⁽⁴⁷⁾ ที่
 กล่าวไว้ว่า องค์กรจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อมีการกำหนดลักษณะของเป้าหมายที่ต้องการจะ
 บรรลุได้อย่างจำเพาะเจาะจงและชัดเจน จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า องค์กรรัฐบาลเน้นที่นโยบายในการ
 กำหนดเป้าหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของบิดามารดาในเรื่องพัฒนาการเด็กและทักษะการเป็นบิดา
 มารดา และนโยบายในการกำหนดเป้าหมายเพื่อเพิ่มการสื่อสาร การเชื่อมโยงทางอารมณ์และความผูก
 พันระหว่างบิดามารดาและบุตร ดังที่จะพบได้จากหน่วยงานสาธารณสุขบางแห่ง มีการให้ความรู้เรื่อง
 พัฒนาการเด็กและทักษะการเป็นบิดามารดาในคลินิกที่ให้การดูแลทารกและเด็กเล็ก และคลินิกรับ
 ผ่าครรภ์ ในขณะที่องค์กรเอกชนมีการเน้นที่นโยบายในการกำหนดเป้าหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของ
 บิดามารดาในเรื่องพัฒนาการเด็กและทักษะการเป็นบิดามารดา โดยที่องค์กรเอกชนมีนโยบายในการ
 กำหนดเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้บิดามารดาปฏิบัติงาน มีที่อยู่อาศัย ตลอดจนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่

ปลอดภัย และนโยบายในการกำหนดเป้าหมายเพื่อลดผลกระทบระยะยาวของการเป็นบิดามารดาที่ไม่มีคุณภาพ คิดเป็นร้อยละที่สูงกว่าองค์กรรัฐบาล

นอกจากนี้ ทั้งองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน มีนโยบายในการกำหนดเป้าหมายเพื่อเพิ่มบริการทางสุขภาพและสังคมให้เข้าถึงได้ง่าย และบริการการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดสำหรับสมาชิกทุกคนในครอบครัว อยู่ในระดับต่ำกว่านโยบายในการกำหนดเป้าหมายอื่นๆ ซึ่งถือว่านโยบายดังกล่าวเป็นวิธีทางหนึ่งที่จะช่วยป้องกันไม่ให้เด็กถูกระงับการกระทำทารุณ ในลักษณะการถูกละเลยไม่สนใจที่จะรักษาอาการเจ็บป่วยของเด็ก ที่บิดามารดาของเด็กบางรายอาจจะไม่นำเด็กไปรักษาพยาบาล เนื่องจากบริการทางสุขภาพเข้าถึงได้ยาก จนเด็กป่วยหนักหรือเจ็บป่วยเรื้อรังจนต้องรักษาที่ห้องฉุกเฉิน⁽¹⁶⁾ ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์เจาะลึกครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า บิดามารดาที่อยู่ในชุมชนมักปล่อยปละละเลยไม่ให้การดูแลรักษาแก่บุตร เมื่อบุตรเจ็บป่วย เนื่องจากไม่สามารถไปรับบริการการดูแลเด็กและบริการสุขภาพที่มีอยู่ในปัจจุบันได้สะดวก ทั้งนี้ บริการดังกล่าวเปิดบริการเพียงครั้งวัน และมีการเปิดบริการรักษาเฉพาะทางในบางวันเท่านั้น ดังนั้น จึงควรจัดบริการที่เปิดตลอดทั้งวันและทุกวัน และครูท่านเดียวกันยังแนะนำเพิ่มเติมอีกด้วยว่า ควรมีการจัดบริการสุขภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ จากอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 25 ที่ว่า “รัฐภาคียอมรับในสิทธิของเด็กผู้ซึ่งได้รับการจัดโดยหน่วยงานที่มีอำนาจให้ไปได้รับการดูแลการคุ้มครอง หรือการบำบัดรักษาสุขภาพ ทั้งทางร่างกายหรือจิต ในอันที่จะได้รับการทบทวนการบำบัดรักษาที่ให้แก่ เด็กเป็นระยะๆ ตลอดจนสถานะแวดล้อมอื่นที่ปวงที่เกี่ยวข้องกับการจัดดังกล่าว” นั้นแสดงว่า หน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กควรมีหน้าที่ในการจัดบริการทางสุขภาพและสังคมให้แก่เด็กไทยทุกคนอย่างเพียงพอ

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก ยังพบว่าบุคคลที่มีแนวโน้มกระทำทารุณกรรมเด็กคือ บุคคลที่ครองสติไม่ได้ อันเกิดจากการติดยาเสพติดและสุรา จึงควรมีการบำบัดรักษาการติดยาเสพติด เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กถูกระงับการกระทำทารุณ อันสอดคล้องกับการศึกษาของ Dr. Ray Helfer⁽⁴²⁾ ที่สนับสนุนให้มีเป้าหมายในการป้องกันระดับปฐมภูมิดังกล่าว

องค์กรเอกชนมีนโยบายในการจัดหาบุคลากร ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมต่องานด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิ คิดเป็นร้อยละที่สูงกว่าองค์กรรัฐบาล จากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ระดับนโยบายทั้งจากองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิเป็นปัญหาลำดับแรก คือ ปัญหาคาดการณ์ องค์กรรัฐบาลมีการดำเนินงานเป็นไปตามระบบราชการ ที่มีการบรรจุและการเลื่อนตำแหน่งของบุคลากรเป็นไปตามวาระ มีการเปลี่ยนคณะผู้ทำงานบ่อยมากกว่าองค์กรเอกชน ส่งผลต่อความต่อเนื่องในการทำงานและการนำนโยบายไปปรับใช้ และอาจทำให้บุคลากรที่มารับตำแหน่งทำงานด้านนี้ ไม่สามารถทำงานตรงกับความถนัดของตน นอกจากนี้ หน่วยงานของรัฐบาลบางหน่วยงานไม่สามารถดำเนินการคัดเลือกบุคลากรได้เอง จึงทำให้ขาดบุคลากรที่มีทัศนคติที่ดีและขาดวิสัยทัศน์ต่อปัญหาของเด็ก อย่างไรก็ตาม หน่วยงานของเอกชน

เอง ถึงแม้จะมีการคัดเลือกบุคลากรเข้ามาทำงานด้วยตนเอง ก็สามารถหาบุคลากรที่มีความสามารถหรือคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่งได้ยาก เนื่องจากมีงบประมาณจำกัดและไม่มีบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมาสมัครงานในตำแหน่งที่เปิดรับอยู่

องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีนโยบายในการสร้างเครือข่ายและประสานงานกับหน่วยงานอื่นอยู่ในระดับที่สูง โดยองค์กรรัฐบาลมีร้อยละของหน่วยงานที่เน้นนโยบายด้านนี้สูงกว่าองค์กรเอกชนไม่มากนัก

ส่วนนโยบายในด้านการเผยแพร่ความรู้ องค์กรรัฐบาลมีการจัดทำเอกสารต่างๆ คิดเป็นร้อยละที่สูงกว่าองค์กรเอกชนไม่มาก ขณะที่องค์กรเอกชนมีนโยบายในการเผยแพร่ความรู้โดยประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อมวลชนต่างๆ สูงกว่าองค์กรรัฐบาล ทั้งองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนไม่เน้นนโยบายในด้านการเผยแพร่ความรู้ โดยการจัดอบรมให้ประชาชนทั่วไป ซึ่งวิธีการนี้ค่อนข้างมีประสิทธิภาพต่อการเผยแพร่ความรู้เรื่องการป้องกันระดับปฐมภูมิ เนื่องจากทำให้ทราบถึงจำนวนผู้ให้ความสนใจมาเข้ารับการฝึกอบรม สามารถทำให้ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ในเชิงลึก และสามารถมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้การอบรมและผู้เข้าร่วมอบรมได้ทันที มีการตอบสนอง และทราบถึงความรู้และเจตคติที่เพิ่มขึ้นของผู้เข้ารับการอบรม

อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ยหมวดนโยบายในด้านต่างๆ และในภาพรวม ระหว่างองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

ด้านแผนงาน

ประโยชน์ของการวางแผนงานนั้น มีมากมายหลายประการ อาทิเช่น ช่วยให้การทำงานประสานสัมพันธ์กันรวมทั้งลดการทำงานซ้ำซ้อน ช่วยให้การตรวจสอบและการควบคุมงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่การงานของผู้บริหารให้ลดน้อยลง ช่วยให้ผู้บริหารมีความเชื่อมั่นในการบริหารงานมากขึ้น และช่วยประหยัดทั้งเงินทุนและเวลา เป็นต้น⁽⁶⁷⁾

จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว องค์กรเอกชนมีการวางแผนงานในเกือบทุกด้าน คิดเป็นร้อยละที่สูงกว่าองค์กรรัฐบาล โดยองค์กรเอกชนมีการวางแผนงานด้านการกำหนดวัตถุประสงค์การทำงานที่ชัดเจน และการวางแผนงานด้านการสร้างเครือข่ายและประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ อยู่ในอันดับสูงสุด และมีการวางแผนงานด้านงบประมาณที่ใช้ในการทำงานด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิ และการวางแผนงานด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิเป็นอันดับรองลงมา จากการวิจัยพบว่า องค์กรรัฐบาลมีการวางแผนงานด้านการกำหนดวัตถุประสงค์การทำงานที่ชัดเจน อยู่ในอันดับสูงสุด และมีการวางแผนงานด้านการสร้างเครือข่ายและประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ เป็นอันดับรองลงมา ส่วนการวางแผนงานด้านอื่นๆ องค์กรรัฐบาลมีการวางแผนงานอยู่ในระดับที่ต่ำ

การวางแผนงานที่ทั้งองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีอยู่ในระดับต่ำเช่นเดียวกัน คือ การวางแผนงานด้านการจัดตั้งทีมสหสาขาวิชาชีพในหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม องค์กรทั้งสองประเภทมีการวางแผนงานด้านการมีนักสังคมสงเคราะห์อยู่ในหน่วยงานสูงที่สุด องค์กรรัฐบาลมีการวางแผนงานด้านการมีนักกฎหมายอยู่ในหน่วยงานต่ำที่สุด ส่วนองค์กรเอกชนมีการวางแผนงานด้านการมีพยาบาลในหน่วยงานต่ำที่สุด โดยองค์กรทั้งสองประเภทได้ให้เหตุผลตรงกันว่า การมีบุคลากรสหสาขาวิชาชีพในหน่วยงาน ต้องใช้งบประมาณสูง ซึ่งหน่วยงานไม่มีงบประมาณเพียงพอ ในปัจจุบันจึงต้องติดต่อบุคลากรสหสาขาวิชาชีพที่มีอยู่แล้วในหน่วยงานอื่นๆ อย่างไรก็ตาม จากการสอบถามถึง การมีบุคลากรสหสาขาวิชาชีพในหน่วยงานเพียงพอกับความต้องการ พบว่า องค์กรรัฐบาลมีบุคลากรสหสาขาวิชาชีพที่เป็นแพทย์เพียงพอกับความต้องการสูงสุด แต่มีบุคลากรสหสาขาวิชาชีพที่เป็นนักสังคมสงเคราะห์ไม่เพียงพอกับความต้องการ ในขณะที่องค์กรเอกชนส่วนใหญ่ตอบว่ามีบุคลากรสหสาขาวิชาชีพที่เป็นนักสังคมสงเคราะห์เพียงพอกับความต้องการสูงสุด แต่มีบุคลากรสหสาขาวิชาชีพที่เป็นนักจิตวิทยาและพยาบาลไม่เพียงพอกับความต้องการ

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า องค์กรรัฐบาลมีการวางแผนงานด้านจำนวนบุคลากรและการจัดสวัสดิการให้แก่เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละที่ค่อนข้างต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในด้านนโยบายเกี่ยวกับการจัดหาบุคลากร ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมต่องานด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิซึ่งมีอยู่ในระดับต่ำเช่นกัน จากการที่ Richard M. Steers⁽⁴²⁾ กล่าวถึงสาเหตุของความผูกพันหรือห่างเหินต่อองค์กรสาเหตุหนึ่ง อันเกิดจากปัจจัยด้านองค์กรคือ การจัดสวัสดิการให้แก่บุคลากร ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า บุคลากรในองค์กรรัฐบาลมีแนวโน้มที่จะมีความห่างเหินต่อองค์กร ในขณะที่องค์กรเอกชนเน้นการวางแผนงานด้านการจัดสวัสดิการ และด้านการพัฒนาความรู้ เจตคติ และทักษะของเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานในการทำงานด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิก่อนข้างมาก

องค์กรรัฐบาลมีการวางแผนงานด้านขั้นตอนการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วยการวิเคราะห์ความรุนแรงของปัญหา การค้นหากลุ่มเสี่ยง การพิจารณาหาวิธีลดอุบัติเหตุหรือความชุกของปัญหา การประเมินประสิทธิภาพของการแทรกแซงรูปแบบต่างๆ และการใช้กลวิธีในการป้องกันระดับปฐมภูมิที่มีประสิทธิภาพ คิดเป็นร้อยละที่ค่อนข้างต่ำกว่าองค์กรเอกชน

เมื่อเปรียบเทียบค่าความแตกต่างค่าเฉลี่ยหมวดแผนงาน ระหว่างองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน พบว่า มีค่าเฉลี่ยของหมวดแผนงานด้านการจัดสวัสดิการของบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงาน ด้านงบประมาณ ด้านขั้นตอนการปฏิบัติงานในขั้นของการพิจารณาหาวิธีลดอุบัติเหตุหรือความชุกของปัญหา ด้านการพัฒนาความรู้ เจตคติ และทักษะของบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานในการทำงานด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิ ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิ และด้านขั้นตอนการปฏิบัติงานในขั้นของการใช้กลวิธีในการป้องกันระดับปฐมภูมิที่มีประสิทธิภาพระหว่างองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ด้านการปฏิบัติงาน

ในด้านการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมของการจัดกิจกรรมการป้องกันระดับปฐมภูมิที่กระทำในระดับสังคมแล้ว พบว่า องค์กรเอกชนมีการจัดกิจกรรมการป้องกันระดับปฐมภูมิ คิดเป็นร้อยละที่สูงกว่าองค์กรรัฐบาล โดยองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการมุ่งเน้นถึงการจัดกิจกรรมการป้องกันระดับปฐมภูมิ คือ การส่งเสริมให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าเด็ก และมีการรณรงค์ให้มีการเลี้ยงดูบุตรอย่างถูกวิธี ส่วนกิจกรรมการป้องกันที่องค์กรรัฐบาลให้ความสำคัญอย่างมาก คือ การสร้างสวนสาธารณะเพื่อเป็นที่ผ่อนคลายความเครียดและเป็นศูนย์รวมในการทำกิจกรรมของครอบครัว ขณะที่องค์กรเอกชนให้ความสำคัญกับกิจกรรมดังกล่าวสูงกว่ารัฐบาล โดยองค์กรเอกชนบางแห่งสร้างสวนสาธารณะภายในองค์กรและเปิดให้บุคคลภายนอกมาใช้บริการได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกิจกรรมด้านอื่นๆ แล้ว จัดว่าองค์กรเอกชนมีการจัดกิจกรรมด้านนี้มากที่สุด

จากผลของงานวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ทั้งองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการผลักดันกฎหมายคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กในระดับปานกลาง ซึ่งถือว่า มีการดำเนินงานตามแนวทางที่กำหนดในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 19 ที่ว่า “รัฐภาคีจะดำเนินการที่เหมาะสมทั้งปวง ด้านนิติบัญญัติ บริหาร สังคมและการศึกษา ในอันที่จะคุ้มครองเด็กจากรูปแบบทั้งปวงของความรุนแรง ทั้งทางร่างกายและจิต การทำร้ายหรือการกระทำอันมิชอบ การทอดทิ้งหรือการปฏิบัติโดยประมาท การปฏิบัติที่ผิดหรือการแสวงประโยชน์ รวมถึงการกระทำอันมิชอบทางเพศขณะอยู่ในความดูแลของบิดามารดา ผู้ปกครองตามกฎหมาย หรือบุคคลอื่นใด ซึ่งเด็กนั้นอยู่ในความดูแล” อันเป็นการป้องกันระดับปฐมภูมิวิธีหนึ่ง ดังเช่นองค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กที่ถูกกระทำทารุณและเด็กที่ถูกทอดทิ้ง ที่ชื่อว่า ABA Center on Children and the Law ในประเทศสหรัฐอเมริกา องค์กรนี้มีการจัดโครงการที่ชื่อว่า The Young Lawyers Division of the American Bar Association โดยโครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของเด็กโดยพัฒนาทางด้านกฎหมาย การพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม นโยบายต่างๆ ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และเพิ่มศักยภาพของนักกฎหมายในการดำเนินการคุ้มครองเด็กให้ทันสมัย

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของหมวดการปฏิบัติงาน ด้านกิจกรรมการป้องกันระดับปฐมภูมิที่กระทำในระดับสังคม ระหว่างองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางด้านการสร้างสวนสาธารณะเพื่อเป็นสถานที่ผ่อนคลายความเครียด และเป็นศูนย์รวมในการทำกิจกรรมของครอบครัว การจัดโครงการการเยี่ยมบ้าน การให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่ประชาชนทั่วไป และการให้ความรู้แก่ประชาชนในการช่วยเหลือเด็กอื่นในชุมชน

ส่วนการจัดกิจกรรมการป้องกันระดับปฐมภูมิที่กระทำในระดับครอบครัวนั้น พบว่า องค์กรเอกชนมีการจัดกิจกรรมการป้องกันระดับปฐมภูมิ คิดเป็นร้อยละที่สูงกว่าองค์กรรัฐบาล โดยองค์กรรัฐบาลมีการมุ่งเน้นถึงการจัดอบรมให้ความรู้แก่บิดามารดาและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับพัฒนาการ ความปลอดภัย การฝึกระเบียบวินัย และพฤติกรรมของเด็ก ขณะที่องค์กรเอกชนมีการมุ่งเน้นถึงการปลูกจิต

สำนึกให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นบิดามารดาที่มีคุณภาพ การจัดอบรมให้ความรู้แก่บิดามารดาและผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับพัฒนาการ ความปลอดภัย การฝึกระเบียบวินัย และพฤติกรรมของเด็ก รวมทั้งการจัดโครงการการเยี่ยมบ้าน อยู่ในระดับที่สูง

ส่วนกิจกรรมการป้องกันระดับปฐมภูมิที่กระทำในระดับครอบครัว ทั้งองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนมีการจัดทำขึ้นน้อยที่สุด คือ การจัดบริการฉุกเฉินเพื่อให้ความช่วยเหลือบิดามารดาตลอด 24 ชั่วโมง โดยมีหน่วยงานจากองค์กรทั้งสองประเภทให้เหตุผลว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมดังกล่าวไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มคนที่อยู่ห่างไกลซึ่งระบบโทรศัพท์ยังไม่ถึง หรือกลุ่มคนที่ไม่มีเงินที่จะติดตั้งโทรศัพท์ที่บ้านได้ และคงไม่สะดวกที่ใช้โทรศัพท์สาธารณะในการขอรับคำปรึกษาจากบริการดังกล่าว เนื่องจากในการขอคำปรึกษาครั้งหนึ่งๆ อาจต้องใช้เวลาานพอสมควร ไม่สามารถยื่นคุยเป็นเวลานานๆ ได้

นอกจากนี้ กิจกรรมที่องค์กรรัฐบาลมีการจัดทำขึ้นน้อยที่สุดอีกกิจกรรมหนึ่ง คือ การจัดสถานที่ที่เป็นศูนย์รวมระหว่างบิดามารดาและบุตร เพื่อให้ได้อยู่ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรมการป้องกันระดับปฐมภูมิที่กระทำในระดับสังคม องค์กรรัฐบาลมีการสร้างสวนสาธารณะเป็นจำนวนน้อยเช่นกัน กิจกรรมทั้งสองอย่างมีเป้าหมายเดียวกัน คือ เพื่อเป็นสถานที่ผ่อนคลายความเครียดและเป็นศูนย์รวมในการทำกิจกรรมของครอบครัว ซึ่งเป็นรูปแบบการป้องกันระดับปฐมภูมิอย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตาม รูปแบบกิจกรรมนี้ต้องใช้งบประมาณในการลงทุนและดูแลรักษาค่อนข้างสูง องค์กรรัฐบาลจึงจัดทำกิจกรรมด้านนี้น้อย องค์กรรัฐบาลมีการจัดโครงการการฝึกทักษะให้แก่เด็กในการป้องกันตนเอง อันเป็นการป้องกันการทารุณกรรมทางเพศอย่างหนึ่ง อยู่ในระดับต่ำเช่นกัน ขณะที่องค์กรเอกชนมีรูปแบบกิจกรรมการให้ความช่วยเหลือครอบครัวที่มีปัญหาการติดสารเสพติดและปัญหาการทำร้ายร่างกายคู่สมรส และการสร้างความเข้มแข็งในการติดต่อเชื่อมโยงและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างสถาบันครอบครัวและชุมชนอยู่ในระดับที่ต่ำ

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของหมวดการปฏิบัติงาน ด้านกิจกรรมการป้องกันระดับปฐมภูมิที่กระทำในระดับครอบครัว ระหว่างองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางด้านการจัดโครงการฝึกทักษะให้แก่เด็กในการป้องกันตนเอง การจัดสถานที่ที่เป็นศูนย์รวมระหว่างบิดามารดาและบุตรเพื่อให้ได้อยู่ร่วมกัน และการปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นบิดามารดาที่มีคุณภาพ

ทั้งองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน มีการสร้างเครือข่ายและประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ หรือทีมสหสาขาวิชาชีพนอกหน่วยงาน และมีการพัฒนาบุคลากรโดยส่งเข้าร่วมการฝึกงาน การสัมมนา การดูงาน ที่เกี่ยวกับการป้องกันระดับปฐมภูมิ คิดเป็นร้อยละที่ค่อนข้างสูง โดยองค์กรเอกชนมีการปฏิบัติงานทั้งสองด้านดังกล่าวสูงกว่าองค์กรรัฐบาล

ด้านการประเมิน

เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า องค์กรรัฐบาลมีการประเมินด้านต่างๆ คิดเป็นร้อยละที่ต่ำกว่า องค์กรเอกชนค่อนข้างมาก โดยองค์กรทั้งสองประเภทมีการเชิญหน่วยงานภายนอกเข้ามาตรวจสอบ การดำเนินการ และมีการทำการวิจัยเพื่อประเมินผลกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่หน่วยงานจัดขึ้นใน ระดับที่ต่ำ นอกจากนี้ องค์กรรัฐบาลส่วนใหญ่ไม่มีการประเมินผลงานและการปฏิบัติงานขององค์กร โดยบุคลากรภายนอกองค์กร

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของหมวดการประเมินด้านการประเมินความรู้ เจตคติและทักษะของ บุคลากรเกี่ยวกับการป้องกันระดับปฐมภูมิ ด้านการประเมินผลงานและการปฏิบัติงานขององค์กร โดยบุคลากรภายในและภายนอกองค์กร และด้านการประเมินผลกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่ หน่วยงานจัดขึ้น โดยการพิจารณาจากรายงานของบุคลากรภายในองค์กร โดยการจัดประชุม บุคลากรภายในองค์กร โดยการพิจารณาจากความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และโดยการเชิญ หน่วยงานภายนอกเข้ามาตรวจสอบการดำเนินการ ระหว่างองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน มีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิ

นอกเหนือจากการวิเคราะห์ผลทางด้านนโยบาย แผนงาน การปฏิบัติงาน และการประเมิน แล้ว ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยยังได้ศึกษาถึงปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานด้านการป้องกันระดับ ปฐมภูมิ รวมทั้งรูปแบบการป้องกันระดับปฐมภูมิที่เหมาะสมกับสังคมไทย ดังต่อไปนี้

จากการวิจัยพบว่า ปัญหาที่องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนเห็นว่าเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน ด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิลำดับแรก คือ ปัญหาด้านบุคลากร โดยส่วนใหญ่ให้ความเห็นตรงกันว่า จำนวนบุคลากรที่ทำงานด้านการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กมีไม่เพียงพอ เนื่องจาก บุคลากรเหล่านั้น ต้องทำงานทุกด้านและทุกกลุ่มของผู้มีปัญหา ทำให้การปฏิบัติงานด้านการป้องกัน การทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กทำได้ไม่เต็มที่และไม่ต่อเนื่อง และไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป่า หมายทั้งหมดได้ นอกจากนี้ บุคลากรที่ทำงานด้านนี้ยังขาดความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติ ที่ดีต่อการทำงานป้องกันระดับปฐมภูมิซึ่งเป็นการทำงานในเชิงรุก ที่มีความละเอียดอ่อนและซับซ้อน ดังนั้น จึงควรมีทีมงานที่เชี่ยวชาญ ที่สามารถทุ่มเทเวลาให้กับงานด้านป้องกันระดับปฐมภูมินี้ได้อย่าง เต็มที่ และควรมีการเพิ่มพูนทักษะในการทำงานด้านการป้องกันอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพบว่า บางองค์กรไม่สามารถดำเนินการคัดเลือกบุคลากรได้เอง จึงทำให้ขาดบุคลากรที่มีทัศนคติที่ดี และขาด ทัศนคติต่อปัญหาของเด็ก

จากการศึกษาหน่วยงานที่มีปัญหาด้านบุคลากรเป็นลำดับที่ 1 ถึงลำดับที่ 3 มีจำนวนทั้งสิ้น 39 หน่วยงาน มีเพียง 17 หน่วยงานที่มีการวางแผนด้านจำนวนบุคลากร และด้านการจัดสวัสดิการให้แก่

เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ยังพบว่า มี 29 หน่วยงานที่มีการพัฒนาความรู้ เจตคติ และทักษะในการทำงานด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิ แสดงว่าหน่วยงานส่วนใหญ่ที่มีปัญหาบุคลากรลำดับที่ 1 ถึง 3 ขาดการวางแผนด้านจำนวนบุคลากรและด้านการจัดสวัสดิการให้แก่เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงาน

ดังนั้น องค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนควรมีการแก้ปัญหาด้านบุคลากรดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการทำงานด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิมากยิ่งขึ้น ดังที่ Richard M. Steers⁽⁴⁶⁾ กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคลากรในองค์กร เป็นตัวแปรที่มีผลโดยตรงต่อความสำเร็จขององค์กรตัวแปรหนึ่ง โดยองค์กรทั้งสองประเภทอาจนำแนวความคิดของ Katz และ Kahn⁽⁴⁷⁾ มาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาด้านบุคลากรได้ โดยแบ่งเป็น 3 ประการดังนี้ ประการแรกคือ องค์กรจะต้องมีความสามารถในการสรรหาและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ ประการที่สองคือ องค์กรจะต้องมีความสามารถในการทำให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติงานที่เชื่อถือได้ตามบทบาทกำหนดไว้ และประการสุดท้ายคือ องค์กรจะต้องมีความสามารถในการทำให้บุคลากรในองค์กรมีพฤติกรรมในการทำงานที่สร้างสรรค์และเป็นธรรมชาติ โดยจัดงานให้ตามความถนัดและความสามารถของบุคลากรแต่ละคน

ปัญหาที่เป็นอุปสรรคลำดับที่สอง คือ ปัญหาด้านโครงสร้างของสังคม จากโครงสร้างของสังคมที่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม อันนำมาซึ่งความแตกต่างระหว่างผู้มีฐานะร่ำรวยและผู้มีฐานะยากจนมากขึ้น ผู้ด้อยโอกาสในสังคมประสบปัญหาอุปถัมภ์ มีผลทำให้สถาบันครอบครัวมีความอ่อนแอ มีความเหลื่อมล้ำและเกิดช่องว่างระหว่างบุคคลที่เพิ่มมากขึ้น โดยที่รัฐสวัสดิการไม่สามารถพัฒนาในความช่วยเหลือสถาบันครอบครัวได้อย่างเต็มที่ เพราะต้องการลดต้นทุนทางงานบริการสังคม นอกจากนี้ การที่ผู้ใหญ่ถืออำนาจของตนเองเป็นที่ตั้ง โดยไม่คำนึงถึงความต้องการหรือสิทธิของเด็ก ประกอบกับความเชื่อความเข้าใจของคนในสังคมต่อการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็ก ที่ยังมองเห็นว่าเด็กเป็นสมบัติในบ้าน ก่อให้เกิดการกระทำรุนแรงต่อเด็กและการทอดทิ้งเด็ก จนกระทั่งเด็กได้รับความบอบช้ำมากแล้วจึงยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือ นอกจากนี้ ปัญหาด้านโครงสร้างทางสังคมยังอาจเกิดจากเจตคติของเพศชายที่มักใช้ความรุนแรงต่อเพศหญิงและเด็ก โดยมีการปลุกฝังกันมานานว่าเพศชายเป็นใหญ่และเป็นหัวหน้าครอบครัวที่มีสิทธิปกครองและใช้อำนาจได้ ยิ่งไปกว่านั้น การที่ยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่เด่นชัดมากนัก และไม่มีกลไกของรัฐบาลที่จะดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ระบบราชการ รวมทั้งระบบงานที่มุ่งแต่พวกพ้องและตามผู้นำ คนขาดความนับถือตนเอง ปัญหาเหล่านี้มีมานาน ทำให้เจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็ก ต้องทำงานมากขึ้นโดยไม่จำเป็น แนวคิดของคนในสังคมต่อเด็กและครอบครัว ขาดความสนใจหรือการรวมตัว ขาดการวางแผนอย่างจริงจังเพื่อที่แก้ปัญหาและให้การช่วยเหลือเด็กและครอบครัว

ปัญหาด้านงบประมาณ เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ทั้งองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชนให้ความสำคัญว่าผลต่อการทำงานด้านการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็ก โดยจัดเป็นปัญหาลำดับที่ 3 ปัญหาการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กเกิดขึ้นในสังคมไทยมาเป็นเวลานาน เป็นปัญหา

ที่มีความละเอียดอ่อน ซึ่งต้องใช้เวลาและงบประมาณเพื่อการดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ค่อนข้างมาก ปัจจุบัน หน่วยงานที่ทำงานด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็ก ยังขาดซึ่งการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอที่จะดำเนินการป้องกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่เพียงพอที่จะตอบสนองต่อระดับความรุนแรงของปัญหาซึ่งนับวันยิ่งเพิ่มมากขึ้น หน่วยงานจำนวนมากไม่มีงบประมาณสนับสนุนโดยตรงจากหน่วยงานของตน ต้องแสวงหาจากหน่วยงานภายนอก หรือได้รับงบประมาณจากเงินบริจาค ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งไม่มีความแน่นอนตายตัว ขณะที่บางหน่วยงานไม่ทราบวิธีการในการหางบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติม เพื่อให้กิจกรรมการป้องกันดำเนินต่อไปได้ บางหน่วยงานไม่มีงบประมาณจ้างบุคลากรในการทำงานด้านนี้ เนื่องจากองค์กรแม่ไม่เปิดโอกาสให้มีการจ้างบุคลากรใหม่ นอกจากนี้ การขาดเงินสนับสนุนจากรัฐบาล ทำให้แผนการทำงานไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง รัฐบาลจึงควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการทำงานในด้านนี้ เพื่อให้การทำงานเป็นไปได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น ในขณะที่บางหน่วยงานให้ความเห็นว่า เรื่องการดำเนินงานคุ้มครองสิทธิเด็ก และการป้องกันการทารุณกรรมและทอดทิ้งเด็ก เพิ่งได้รับความสนใจจากรัฐบาล ในช่วงระยะเวลาไม่นานนัก ดังนั้น ในขณะนี้ ถึงแม้จะมีนโยบาย แต่การจัดสรรงบประมาณยังไม่เพียงพอกับภารกิจที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า หน่วยงานที่มีปัญหาด้านงบประมาณเป็นปัญหาลำดับที่ 1 ถึงลำดับที่ 3 มีจำนวนทั้งสิ้น 21 หน่วยงานจากหน่วยงานทั้งหมด 49 หน่วยงาน ประกอบด้วย องค์กรรัฐบาล 12 หน่วยงาน และองค์กรเอกชน 9 หน่วยงาน โดยองค์กรรัฐบาลส่วนใหญ่ได้รับเงินงบประมาณจากการสนับสนุนของรัฐบาลเป็นหลัก ส่วนองค์กรเอกชนได้รับงบประมาณจากเงินบริจาคเป็นหลัก จากผลการศึกษาข้างต้น รัฐบาลควรให้เงินสนับสนุนแก่องค์กรรัฐบาลเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้มีเงินงบประมาณเพียงพอที่จะดำเนินการด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิก่อนที่ปัญหาจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ส่วนองค์กรเอกชน การรณรงค์ปลูกจิตสำนึกของคนในสังคมให้ตระหนักถึงภาวะปัจจุบันของปัญหาการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็ก อาจนำมาซึ่งเงินบริจาคจากคนในสังคมมากขึ้น นอกจากนี้ องค์กรเอกชนควรมหาเงินงบประมาณจากแหล่งอื่นเพิ่มขึ้น อาทิเช่น การจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้ การขอเงินสนับสนุนจากองค์กรเอกชนอื่น ทั้งที่อยู่ในประเทศและต่างประเทศ เป็นต้น

ปัญหาอื่นๆ

นอกเหนือจากปัญหาที่ผู้วิจัยได้เสนอให้เจ้าหน้าที่ระดับนโยบายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เลือกตอบแล้วนั้น ผู้วิจัยได้ขอให้เจ้าหน้าที่ระดับนโยบายระบุปัญหาอื่นๆ ด้วยตนเอง ซึ่งสามารถนำมาสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการขาดกฎหมายคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก
2. ปัญหาการดำเนินการตามโครงการไม่ต่อเนื่อง

3. ปัญหาทัศนคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้ง ผู้ให้บริการสังคมและสวัสดิการสังคม
4. ปัญหาโครงสร้างขององค์กร
5. ปัญหาการขาดนโยบายระดับประเทศที่ชัดเจน แม้ปัจจุบันมีแผนงานระดับประเทศที่ชัดเจนว่าจะต้องแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสิทธิของเด็ก แต่ขาดนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน รัฐบาลไม่ให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาสังคมเท่าที่ควร โดยมุ่งเน้นแต่เฉพาะปัญหาทางเศรษฐกิจ
6. ปัญหาการไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง

รูปแบบการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิที่สมควรนำมาใช้กับสังคมไทย

ผู้วิจัยได้เสนอรูปแบบการป้องกันระดับปฐมภูมิที่ประสบความสำเร็จในต่างประเทศ 9 รูปแบบ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ระดับนโยบายแสดงความคิดเห็นว่า รูปแบบใดที่เหมาะสมกับสังคมไทย โดยให้ระบุเหตุผลที่คิดว่าเป็นรูปแบบที่เหมาะสม 3 ลำดับแรก และ 2 ลำดับสุดท้าย ซึ่งสามารถนำมาสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการป้องกันระดับปฐมภูมิที่เหมาะสมกับสังคมไทยมากที่สุด

จากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ระดับนโยบายในหน่วยงานที่ทำงานด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก รูปแบบการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิที่เหมาะสมกับสังคมไทย เป็นลำดับที่ 1 คือ การจัดอบรมให้ความรู้แก่บิดามารดาและผู้ดูแลเด็ก ได้มีงานวิจัยบ่งบอกว่า เด็กจำนวนมากถูกกระทำทารุณและถูกทอดทิ้งโดยบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่เด็กใกล้ชิด⁽¹⁶⁾ ดังนั้นการป้องกันควรเริ่มตั้งแต่ในครอบครัว บิดามารดาและผู้ดูแลเด็ก ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับเด็ก ควรมีความรู้ความเข้าใจถึงธรรมชาติ ความต้องการและพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจของเด็กในแต่ละช่วงอายุ การจัดการกับปัญหาพฤติกรรมของเด็ก รวมทั้งทักษะการเป็นบิดามารดา ซึ่งจะช่วยให้บิดามารดาและผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ถูกต้องต่อเด็ก ปรับตัวเองให้ถูกต้อง หากผู้ใกล้ชิดกับเด็กมีความเข้าใจอย่างถูกต้องแล้ว ย่อมทำให้เด็กได้รับการดูแล มีพัฒนาการที่เหมาะสม และเกิดจิตสำนึกที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญเพื่อให้เด็กมีความพร้อมที่จะเติบโตและเผชิญวิกฤติต่างๆ ได้ อันทำให้คุณภาพของเด็กทั่วไปในสังคมดีขึ้นในที่สุด อีกทั้งรูปแบบการจัดอบรมให้ความรู้นี้ เป็นรูปแบบการรณรงค์ที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรง สามารถทำได้ง่าย และใช้งบประมาณไม่สูงเกินไป เป็นการส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวเข้มแข็ง สามารถป้องกันมิให้บิดามารดาหรือผู้ดูแลเด็ก เป็นผู้กระทำทารุณหรือทอดทิ้งเด็ก รวมทั้งสามารถป้องกันเด็กจากการถูกผู้อื่นกระทำทารุณได้

หากเป็นไปได้ หน่วยงานทุกหน่วยงานทั้งที่เป็นองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่บิดามารดาและผู้ดูแลเด็กอย่างแพร่หลาย เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้บิดามารดา มีความรับผิดชอบร่วมกันในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นพื้นฐาน ซึ่งเป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 18

รูปแบบการป้องกันระดับปฐมภูมิที่เหมาะสมกับสังคมไทยลำดับที่ 2 คือ การส่งเสริมให้ครอบครัวมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจเพียงพอที่จะช่วยเหลือตนเองได้ ตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ระดับนโยบายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า รูปแบบการป้องกันระดับปฐมภูมินี้จะช่วยทำให้ความต้องการในปัจจุบันพื้นฐานในการดำรงชีวิตของบิดามารดาได้รับการตอบสนอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lesa Beatha⁽⁷⁾ ที่กล่าวว่า สิ่งแรกทีควรจะดำเนินการเพื่อช่วยป้องกันไม่ให้เด็กถูกระงับการทารุณ คือ การช่วยเหลือให้บิดามารดาได้รับการตอบสนองด้านความต้องการขั้นพื้นฐาน หลังจากทีความต้องการขั้นพื้นฐานของบิดามารดาได้รับการตอบสนองแล้ว บิดามารดาจึงจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของบุตรของตนได้ นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ระดับนโยบายยังให้ความคิดเห็นอีกว่า ความยากจนเป็นต้นเหตุของความรุนแรงในสังคมไทย ซึ่งอยู่ในยุคบริโภคนิยมเช่นทุกวันนี้อย่างแยกไม่ออก ถ้าครอบครัวทุกหน่วยมีความเข้มแข็งมั่นคงทางเศรษฐกิจ ไม่ต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดแล้ว ความพร้อมด้านอื่นๆ ก็จะตามไปด้วย กล่าวคือ จะช่วยให้ความตึงเครียดต่างๆ ในครอบครัวลดน้อยลง เพิ่มความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว บิดามารดาใช้เวลาให้กับบุตรมากขึ้น ทำให้คุณภาพชีวิตและการดูแลบุตรดีขึ้น ทั้งยังเป็นส่วนช่วยให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาอย่างเต็มที่ บิดามารดาสามารถเข้าใจปัญหาและหาวิธีแก้ไขได้อย่างเหมาะสม และเป็นการช่วยลดปัญหาการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็ก

รูปแบบการป้องกันระดับปฐมภูมิที่เหมาะสมกับสังคมไทยเป็นลำดับที่ 3 คือ การจัดทำและเผยแพร่สื่อ รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชน เนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคสื่อไร้พรมแดน มีกลุ่มบุคคลจำนวนมากที่เล่นสื่อ จึงจำเป็นต้องสร้างสื่อที่น่าสนใจ การใช้สื่อสามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึง รวดเร็ว ประหยัด และสะดวกกว่ารูปแบบการป้องกันระดับปฐมภูมิรูปแบบอื่น นอกจากนี้ สื่อยังสามารถสร้างความรู้เบื้องต้นได้ง่าย การเผยแพร่ความรู้ผ่านทางสื่อ เป็นการระดมพลังจากคนในสังคม โดยการปลูกจิตสำนึกและกระตุ้นให้คนในสังคมให้มีความตระหนักรู้ต่อปัญหาการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็ก เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีจิตสำนึกที่ถูกต้องในการช่วยเหลือคุ้มครองเด็ก สอดส่องดูแล และร่วมกันป้องกันไม่ให้เด็ก (ไม่เฉพาะแต่บุตรหลานของตนเอง) ถูกกระทำทารุณและถูกทอดทิ้ง จัดเป็นการดำเนินการในเชิงรุก ก่อนทีปัญหาจะเกิดขึ้น ที่มีก่นำมาซึ่งความเสียหายต่อเด็ก ครอบครัวและสังคมเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม การจัดทำและเผยแพร่สื่อต่างๆ ควรกระทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ภาพที่ออกมาควรสื่อความหมายจริงๆ เพื่อให้คนที่ไม่รู้หนังสือได้รับรู้ด้วย เมื่อประชาชนได้รับความรู้จากสื่อหรือเอกสาร ก็จะทำให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกที่จะไม่เป็นผู้กระทำทารุณและทอดทิ้งเด็ก และจะมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาการทารุณกรรมและ

การทอดทิ้งเด็กอีกด้วย อย่างไรก็ตาม การจัดทำสื่อ โดยเฉพาะการจัดทำวีดิทัศน์สัมภาษณ์เด็กที่ถูกกระทำทารุณ ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อตัวเด็กเองด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับรูปแบบของสื่อ พบว่า สื่อทางโทรทัศน์ สื่อทางวิทยุ และแผ่นโฆษณาที่ติดรถประจำทาง เป็นรูปแบบของสื่อที่องค์กรรัฐบาล และองค์กรเอกชนให้ความสำคัญเป็นลำดับที่ 1 ลำดับที่ 2 และลำดับที่ 3 ตามลำดับ สื่อทางโทรทัศน์ เป็นรูปแบบที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากที่สุด เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายสามารถรับฟังและเห็นภาพได้ ช่วยให้เห็นที่อ่านหนังสือไม่ได้สามารถเข้าใจเนื้อหาของสื่อได้ ซึ่งแตกต่างจากสื่อรูปแบบอื่นๆ เช่น สดิกเกอร์ แผ่นพับ แผ่นโฆษณาที่ติดรถประจำทาง เหล่านี้ เหมาะสมสำหรับคนที่อ่านหนังสือได้ เท่านั้น นอกจากนี้ ถ้าอยากจะเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ปกครอง ควรเผยแพร่สื่อในช่วงหลังข่าวภาคค่ำ ถ้าเป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็ก ควรจะเผยแพร่สื่อในช่วงเวลาประมาณ 16.00 น. ถึง 17.00 น. เนื่องจากเป็นเวลาที่เด็กกลับมาจากโรงเรียนแล้ว หรือถ้าจะเผยแพร่สื่อในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ควรจะเผยแพร่ในช่วงเวลา 14.30 น. นอกจากนี้ ยังได้มีผู้แนะนำให้จัดณรงค์หรือให้ความรู้ทางอินเทอร์เน็ตด้วย อย่างไรก็ตาม สื่อรูปแบบนี้อาจเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในวงจำกัด ที่มีระดับการศึกษาและฐานะดีพอสมควร

ผู้วิจัยได้ขอให้กลุ่มตัวอย่างเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อที่สมควรจัดทำขึ้น พบว่ามีเจ้าหน้าที่ระดับนโยบายหลายท่านมีความเห็นตรงกันว่า ควรมีเนื้อหาของสื่อที่เกี่ยวกับการสร้างความตระหนักในเรื่องสิทธิเด็ก ความพร้อมและทักษะในการเป็นบิดามารดาและทักษะในการเลี้ยงดูบุตร รวมทั้งเครือข่ายและเบอร์โทรศัพท์ของหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ และรับแจ้งเหตุ นอกจากนี้ เนื้อหาสื่อเรื่องอื่นๆ ที่เสนอมา ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ดังต่อไปนี้

การวางแผนครอบครัว

การปลูกจิตสำนึกเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของบิดามารดาในการอบรม ดูแลเลี้ยงดูบุตร
ความเข้าใจธรรมชาติของเด็ก พัฒนาการเด็ก จิตวิทยาเด็ก และการทำโทษเด็กที่ถูกวิธี
ความสำคัญของความผูกพันระหว่างบิดามารดาและบุตร(Attachment) ตั้งแต่แรกเกิด
ทักษะในการแก้ปัญหาที่ไม่ใช้ความรุนแรง

ทักษะในการระบายความเครียด

ทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน

การสอนทักษะให้แก่เด็กในการหลบหลีกภัยและการขอความช่วยเหลือ

เมื่อหนูถูกทำร้าย

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

การสร้างสถาบันครอบครัวให้แข็งแรง

ภาพความรักความอบอุ่นในครอบครัว

โอบอุ้มลูกหลานในบ้านเป็นการสร้างสังคม

ดูแลลูกหลานของเราอย่างเดียวนั้นไม่ได้ ต้องดูแลเด็กในสังคมด้วย
การสร้างจิตสำนึกในการป้องกันแก้ไขปัญหาของเด็กด้วยกัน
การให้ความสำคัญกับเด็ก ให้สังคมตระหนักว่าปัญหาของเด็กเป็นปัญหาของสังคมและ
ของคนไทยทุกคน

เด็กมิใช่เป็นสมบัติของบิดามารดา แต่เป็นเรื่องที่สังคมจะต้องช่วยกันดูแล
ความเข้าใจเรื่องกฎหมาย บทลงโทษผู้กระทำทารุณกรรมหรือทอดทิ้งเด็ก
แนวทางการดำเนินชีวิตของครอบครัวแตกแยก
ผลกระทบต่อเด็กและสังคม และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเด็กถูกระงับและถูก
ทอดทิ้ง

แนวทางและการมีส่วนร่วมในการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็ก
การทำร้ายร่างกาย การล่วงเกินทางเพศ การละเลยอาณัติและจิตใจของเด็ก
ปัจจัยเสี่ยงของการเกิดการทารุณกรรม

วิธีสังเกตเด็กที่มีปัญหาถูกละเมิด ถูกกระทำทารุณ
ภาพแสดงความเอือมอาทรของประชาชนที่มีต่อกัน
ภาพแสดงการยกย่องชมเชยผู้ปกป้องคุ้มครองเด็ก
การปลูกจิตสำนึกชุมชน เพื่อนบ้าน ญาติ ให้ช่วยดูแลเด็กในสังคม
การเน้นความสัมพันธ์ของสังคม ระหว่างชุมชน ครอบครัว โรงเรียน วัด
การมีเศรษฐกิจอย่างพอเพียง การลดกระแสบริโภคนิยมในสังคม
หลักธรรมของพระพุทธเจ้าเพื่อโน้มน้าวจิตใจผู้คน

2. รูปแบบการป้องกันระดับปฐมภูมิที่เหมาะสมกับสังคมไทยน้อยที่สุด

รูปแบบของการป้องกันระดับปฐมภูมิที่มีความเหมาะสมกับสังคมไทยน้อยที่สุดสองลำดับสุดท้าย ในความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ระดับนโยบายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ การจัดโครงการการเยี่ยมบ้าน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร ซึ่งเป็นรูปแบบการป้องกันระดับปฐมภูมิที่เหมาะสมเป็นอันดับรองสุดท้าย และการจัดบริการฉุกเฉินและให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่บิดามารดาตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งเป็นรูปแบบที่เหมาะสมเป็นอันดับสุดท้าย

ตามความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างต่อการ จัดโครงการการเยี่ยมบ้านเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร พบว่า เจ้าหน้าที่หลายท่านมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า รูปแบบการเยี่ยมบ้านนี้น่าจะเป็นกิจกรรมเสริมหากเปรียบเทียบกับรูปแบบกิจกรรมอื่นๆ เนื่องจากบริการอื่นๆ มีความจำเป็นมากกว่า การเยี่ยมบ้านจึงมีความสำคัญน้อยที่สุด และต้องใช้บุคลากรจำนวนมากในการเข้าไปเยี่ยมบ้านให้ครบทุกครอบครัว ในความเป็นจริง สังคมไทยต่างต้องทำมาหากิน เวลาของผู้ปกครองส่วนใหญ่มักจะอยู่กับการหารายได้เลี้ยงครอบครัว และอยู่ไม่พร้อมหน้ากัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ

การทำงานของราชการในการเยี่ยมบ้านซึ่งมักทำในเวลาราชการ ดังนั้น โอกาสที่ไปเยี่ยมบ้านแล้วพบสมาชิกครบทุกคนมีความเป็นไปได้น้อย อาจพบกับบิดาหรือมารดาหรือบุตรเท่านั้น นอกจากนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตรจะต้องเกิดขึ้นภายในครอบครัวโดยมีระยะเวลาต่อเนื่อง การเยี่ยมบ้านคงไม่สามารถเข้าไปส่งเสริมความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวได้ อีกทั้งผู้ไปเยี่ยมมักไม่พบเห็นพฤติกรรม รวมทั้งปัญหาในครอบครัวที่แท้จริง อย่างไรก็ตาม ความคิดเห็นดังกล่าวข้างต้นแตกต่างจากแนวความคิดของต่างประเทศ เช่น Kevin Browne⁽⁶⁰⁾ ได้สนับสนุนให้พยาบาลชุมชนมีการเยี่ยมบ้านของคนในชุมชนเพื่อป้องกันการทารุณกรรมเด็ก จากการศึกษาของ Harriet L. MacMillan (1994)⁽⁵⁹⁾ พบว่า การเยี่ยมบ้านอย่างต่อเนื่อง สามารถช่วยป้องกันการทารุณกรรมทางกายและการทอดทิ้งเด็กได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ian Roberts Michael S. Kramer และ Samy Suissa (1996)⁽⁶⁴⁾ ที่พบว่าโครงการการเยี่ยมบ้านช่วยลดอัตราการบาดเจ็บในเด็กอย่างมีนัยสำคัญ ในกรณีของประเทศไทย หากบุคลากรที่ทำงานด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กให้ความสำคัญต่อการเยี่ยมบ้านน้อย อาจทำให้ไม่สามารถเห็นสภาพแวดล้อม รวมทั้งความเป็นอยู่ที่แท้จริงของครอบครัวของเด็กไทย อันจะทำให้ไม่สามารถกำหนดกิจกรรมการป้องกันระดับปฐมภูมิได้อย่างเหมาะสมกับสภาพที่แท้จริงของสังคมไทย

รูปแบบการป้องกันระดับปฐมภูมิที่เหมาะสมกับสังคมไทยเป็นอันดับสุดท้าย คือ การจัดบริการฉุกเฉินและให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่บิดามารดาตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งจากการวิเคราะห์ด้านการปฏิบัติงานของหน่วยงานดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น พบว่า ทั้งองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน มีการปฏิบัติงานด้านการจัดบริการฉุกเฉินนี้อยู่ในระดับที่ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรมด้านอื่น ซึ่งสอดคล้องกับการให้ความคิดเห็นว่ารูปแบบการจัดบริการฉุกเฉินนี้เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมกับสังคมไทยน้อยที่สุด โดยให้เหตุผลว่า หากมีบริการอย่างอื่นครบถ้วน มีข้อมูลข่าวสารเพียงพอแล้ว บิดามารดาสามารถดูแลเด็กให้มีพัฒนาการที่ถูกต้องได้ ไม่จำเป็นต้องใช้บริการฉุกเฉินเพื่อขอคำปรึกษา เจ้าหน้าที่ระดับนโยบายหลายท่านให้ความเห็นว่าบริการนี้เป็นบริการที่ซ้ำซ้อนกับบริการที่มีอยู่แล้วในสังคม อาทิเช่น บริการสายด่วน 24 ชั่วโมงของกรมสุขภาพจิต กรมประชาสัมพันธ์ และโรงพยาบาลในสังกัดสำนักงานสาธารณสุข เป็นต้น ซึ่งมีผู้ให้บริการสายด่วนบางแห่ง กล่าวว่า มีผู้มาใช้บริการดังกล่าวน้อย ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน นอกจากนี้ การจัดบริการนี้เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ไม่ใช่เป็นการทำงานเชิงป้องกัน การป้องกันปัญหาการทารุณกรรมต้องเริ่มที่ครอบครัวก่อน การจัดบริการฉุกเฉินเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ และไม่ครอบคลุมกับกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม ไม่ทันการณ์ และเป็นการป้องกันปัญหาได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ไม่ใช่เป็นการป้องกันปัญหาในระยะยาว หรือเป็นการป้องกันที่ไม่ตรงกับสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง จากประสบการณ์การทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า สังคมไทย โดยเฉพาะในครอบครัวระดับล่างยังไม่ค่อยมีโทรศัพท์ใช้กันอย่างทั่วถึงทุกบ้าน และเมื่อมีปัญหา ผู้ที่อยู่ในปัญหาส่วนใหญ่ มักไม่โทรศัพท์ไปปรึกษา และถ้าต้องโทรศัพท์ไปปรึกษาทางโทรศัพท์สาธารณะ อาจไม่สะดวกที่จะต้องหยอดเหรียญและยืนคุยเป็น

เวลานาน ถ้าเป็นไปได้ควรมีการจัดที่นั่งให้คุยโทรศัพท์และควรเป็นบริการที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ หรือ มีการเก็บเงินปลายทาง ซึ่งอาจทำให้มีคนใช้บริการมากขึ้น อย่างไรก็ตาม มีเจ้าหน้าที่ระดับนโยบาย บางท่านให้เหตุผลว่า ไม่คิดว่าปัญหาการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กนี้รุนแรงถึงขั้นต้องมีบริการฉุกเฉินและให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการจัดโครงการการเชื่อมบ้าน และการจัดบริการฉุกเฉินและให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ เป็นรูปแบบการป้องกันระดับปฐมภูมิที่เหมาะสมกับสังคมไทยน้อยที่สุด แต่ก็ควรมีการจัดกิจกรรมดังกล่าวขึ้น โดยควรจัดกิจกรรมการป้องกันรูปแบบอื่น ไปพร้อมๆ กันและสิ่งที่สำคัญ คือ จะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง อันจะทำให้งานป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กในสังคมไทย เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ ความคิดเห็นต่อปัญหาที่เกิดขึ้น และรูปแบบการป้องกันระดับปฐมภูมิที่เหมาะสมกับสังคมไทย รวมทั้งรูปแบบของสื่อที่มีประสิทธิภาพ อันได้เสนอไปแล้วข้างต้นนั้น เป็นความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ระดับนโยบายที่รับผิดชอบด้านงานป้องกันระดับปฐมภูมิ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อเวลาผ่านไป สภาพแวดล้อมต่างๆ เปลี่ยนแปลงไป ความคิดเห็นต่อประเด็นดังกล่าวอาจเปลี่ยนแปลงไป

การสัมภาษณ์เจาะลึก

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เจาะลึกเจ้าหน้าที่ระดับนโยบายจำนวน 4 คน โดยเป็นตัวแทนจากองค์กรรัฐบาล 2 คนและจากองค์กรเอกชน 2 คน และเจ้าหน้าที่ในองค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับสวัสดิภาพเด็กที่เป็นองค์กรระหว่างประเทศจำนวน 1 คน นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์ครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในฐานะที่เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็ก รับทราบปัญหาของเด็กเป็นอย่างดี และได้สัมภาษณ์นักหนังสือพิมพ์ ในฐานะเป็นตัวแทนของประชาชนโดยเป็นผู้นำเสนอและติดตามข่าวสารต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย จากการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจที่สามารถนำมาสรุปได้ดังนี้

เจ้าหน้าที่ระดับนโยบายส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการทารุณกรรมในปัจจุบันมีความรุนแรงมากขึ้นกว่าในอดีต และรัฐบาลให้ความสำคัญกับปัญหานี้มากขึ้น ปัญหานี้มีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากไม่มีการเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาที่ถูกต้อง การแก้ไขมุ่งไปที่ตัวเด็กมากกว่าที่จะแก้ไขที่ผู้ใหญ่ซึ่งเป็นสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง นอกจากนี้ ยังมองว่าปัญหานี้มีความซับซ้อนยิ่งขึ้นกว่าเดิม อันเป็นผลจากการที่กฎหมายมีความเข้มงวดมากขึ้น ทำให้มีการหลบซ่อนของปัญหามากขึ้น

เจ้าหน้าที่ระดับนโยบายให้ความคิดเห็นว่า ประชาชนมีการรับรู้ต่อปัญหาการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กมากขึ้นกว่าเดิม แต่ก็ยังเป็นเพียงรับรู้ไปตามภาพที่ปรากฏในสังคม ซึ่งนำเสนอโดยองค์กรต่างๆ รวมทั้งสื่อมวลชน อย่างไรก็ตาม ประชาชนไม่ได้รับรู้ว่าคุณควรมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ไข

ปัญหา^{นี้} จากการสัมภาษณ์ครูในสังกัดกรุงเทพมหานครและนักหนังสือพิมพ์ ได้ให้ความเห็นว่า ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการสอดส่องและเฝ้าระวัง เพื่อป้องกันไม่ให้ปัญหา^{นี้}เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม ครูบางท่านยังมีเจตคติว่าเด็กเป็นสมบัติของครอบครัว ครูสามารถให้ความช่วยเหลือได้เฉพาะเวลาที่เด็กอยู่ที่โรงเรียนเท่านั้น โดยไม่กล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยวเมื่อเด็กอยู่กับครอบครัว

สำหรับงานป้องกันระดับปฐมภูมิในประเทศไทย เจ้าหน้าที่ระดับนโยบายบางท่านมีความคิดเห็นว่าเกิดขึ้นได้ยาก บางท่านเห็นว่ามียุ่แล้ว แต่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ระดับนโยบายส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า งานการป้องกันระดับปฐมภูมิควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานทุกสาขาวิชาชีพ ทั้งองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน รวมไปถึงสถาบันครอบครัวที่จะต้องมีการประสานงานร่วมมือกัน ยิ่งไปกว่านั้น ไม่เพียงแต่หน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับสวัสดิภาพเด็กเท่านั้น แต่หน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กทุกหน่วยงาน ควรทำหน้าที่ด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิด้วย

คุณสมบัติของบุคลากรที่เหมาะสมในการทำงานด้านการป้องกันระดับปฐมภูมินี้ ควรมีใจรักเด็กและรักงาน มีอารมณ์มั่นคง มีทักษะในการสื่อสารที่ดี มีความเชื่อในสิทธิเด็กและเชื่อในสถาบันครอบครัว และมีความสามารถในการมองปัญหาได้อย่างเป็นองค์รวม นอกจากนี้ บุคลากรควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และควรมีการนำบุคลากรท้องถิ่นมาปฏิบัติงานด้านนี้ เนื่องจากมีประสบการณ์ในชุมชน และสามารถเข้าถึงประชาชนได้เป็นอย่างดี

องค์กรรัฐบาลส่วนใหญ่มีวิธีการกำหนดนโยบายโดยดำเนินตามองค์กรแม่ ในขณะที่องค์กรเอกชนมีคณะกรรมการผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนโยบายขึ้น โดยพิจารณาจากสภาพจริงของปัญหาในสังคม ข่าวสารและการวิจัยที่หน่วยงานจัดทำขึ้นเอง นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ระดับนโยบายหลายท่านให้ความเห็นว่า ควรมีการผสมผสานกันระหว่างการกำหนดนโยบายเองโดยเอกเทศและการดำเนินนโยบายตามองค์กรแม่ เนื่องจากการกำหนดนโยบายทั้งสองรูปแบบมีส่วนดีด้วยกันทั้งสิ้น และต่างก็มีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน คือ การทำให้ปัญหาการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กหมดไป

การสร้างเครือข่ายและการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ควรเน้นการประสานงานร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ซึ่งส่งผลทำให้การดำเนินการป้องกันระดับปฐมภูมิเป็นไปได้ด้วยดี นอกจากนี้ ควรมีการประสานงานให้สื่อมวลชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย เพื่อช่วยในการเผยแพร่ข่าวเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่หน่วยงานจัดทำขึ้น

เจ้าหน้าที่ระดับนโยบายหลายท่านให้ความคิดเห็นต่อการมีทีมสหสาขาวิชาชีพในหน่วยงานว่ามีความจำเป็น แต่เนื่องจากต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก จึงไม่สามารถจัดตั้งทีมสหสาขาวิชาชีพขึ้นในองค์กรได้ จึงติดต่อบุคลากรสาขาวิชาชีพที่มีอยู่แล้วในหน่วยงานอื่น เมื่อมองในลักษณะของการทำงานเป็นทีมแล้ว เจ้าหน้าที่ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกสาขาอาชีพว่ามีบทบาทเท่าเทียมกัน เนื่องจากต้องอาศัยความร่วมมือกับทุกๆ คนในการดำเนินงานป้องกันระดับปฐมภูมินี้

การประเมินผลงานและการปฏิบัติงานขององค์กร จากการสัมภาษณ์เจาะลึกนี้ พบว่า องค์กรส่วนมากไม่มีรูปแบบในการประเมินที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ในขณะที่บางหน่วยงานไม่มีการประเมินผลงานอย่างเป็นทางการหรือเป็นลายลักษณ์อักษร เพียงแต่ประเมินจากการทำงานสำเร็จตามที่กำหนดไว้เท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำข้อมูลทางด้านนโยบาย แผนงาน การปฏิบัติงาน การประเมิน รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิ ไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป
2. ควรจัดกิจกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิต่างหลากหลายรูปแบบไปพร้อมๆ กัน และควรกระทำอย่างต่อเนื่อง
3. ควรมีการร่วมมือประสานงานกันจากหน่วยงานทุกสาขาวิชาชีพ ทั้งองค์กรรัฐบาลและองค์กรเอกชน โดยนำจุดเด่นของแต่ละองค์กรมาผสมผสานกัน เพื่อช่วยให้งานด้านการป้องกันการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กระดับปฐมภูมิมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ให้ตอบในลักษณะว่า มีการปฏิบัติงานด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิหรือไม่เท่านั้น ไม่มีการสอบถามถึงปริมาณหรือความถี่ในการปฏิบัติ ทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้ ไม่มีข้อมูลเชิงคุณภาพ จึงควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาข้อมูลด้านนี้ในเชิงคุณภาพต่อไป
2. การศึกษาการป้องกันระดับปฐมภูมิทั้งในด้านการทำงาน ปัญหา รวมทั้งความคิดเห็นต่อรูปแบบการป้องกันระดับปฐมภูมิที่เหมาะสม ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงาน
3. การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการป้องกันระดับปฐมภูมิ โดยอาจนำรูปแบบแต่ละรูปแบบมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบทางด้านประสิทธิผลและประสิทธิภาพ
4. เนื่องจากปัญหาการทารุณกรรมและการทอดทิ้งเด็กเป็นปัญหาสังคมที่แปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลาและสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น อีกทั้งในปัจจุบันมีการรวบรวมข้อมูลด้านการป้องกันระดับปฐมภูมิน้อยมาก ดังนั้น ควรมีการสำรวจและประเมินรูปแบบและปัญหาที่เกิดขึ้นในการป้องกันระดับปฐมภูมิ รวมทั้งรูปแบบการป้องกันระดับปฐมภูมิที่เหมาะสมกับสังคมไทยในเวลา และในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง